

Videl si už bridlicovú baňu v Marianke?

Reportáž z prednášky na diecéznom stretnutí mladých
Marianka, 11. mája 2013

Práca baníkov na Slovensku v minulosti bola jednou z tém workshopov na diecéznom stretnutí mladých, ktoré sa konalo 10. – 12. mája 2013 v Marianke. Doc. Ján Sand a Jozef Kráľ zo Spolku Permon Marianka predniesli mladým ľuďom príspevky týkajúce sa ťažby bridlice v Malých Karpatoch, jej priemyselného spracovania a využitia hlavne na výrobu školských písacích tabuliek, ktoré používali v minulosti žiaci nielen na Slovensku ale aj v iných krajinách na svete, kde sa tento produkt vyvážal.

Tabuľky pre školákov sa od roku 1863 osádzali do drevených rámov a ich neoddeliteľnou súčasťou bola aj zašpicatená tyčinka z tvrdšej bridlice priviazaná obyčajne povrázkom k tabuľke. Pomocou nej sa na tabuľku písalo – biela stopa na čiernom podklade sa dala dobre čítať, ale aj ľahko zotrieť mokrou handričkou. Bridlicové tabuľky sa na desiatky rokov stali najdôležitejšou učebnou pomôckou v procese vzdelávania.

Miestom, kde sa bridlica v Marianke priemyselne ťažila a spracúvala bola tzv. „šifrová jama“. Pomenovanie tohto miesta vzniklo podľa nemeckého názvu pre bridlicu „schiefer“. Jama vznikla tým, že sa z nej povrchovo ťažila bridlica, prehlbovala sa a v roku 1865 už bola hlboká od 28,5 m na jednej strane až do 58 m na druhej strane. Okrem šifrovej jamy sa v Marianskom údolí nachádza aj staršia podbezmá baňa na bridlicu, ktorá vznikla pravdepodobne už v 17. storočí a bridlica sa tu lámala na výrobu bridlicovej strešnej krytiny a dosiek na podlahu alebo iný

podobný účel. Dosky bridlice sa v bani lámali ručne, vynášali sa na povrch a odtiaľ boli odvážané na miesto určené k ich zabudovaniu. Baňa časom prestala byť využívaná na svoj účel, bola opustená, postupne sa na ňu zabudlo, až sa znovu náhodne objavila pri čistení starej pivnice. V súčasnosti je úplne zatopená vodou.

Prezentácii jediného zachovaného podzemného diela na ťažbu bridlice na Slovensku sa z pohľadu jej geologickej a historickej výnimočnosti venoval vo svojej prednáške Jozef Kráľ. Po objavení tejto donedávna neznámej bane sa zrealizoval odborný prieskum a ďalším cieľom je ochrana vzácnej lokality výskytu bridlice spolu s prezentáciou výsledkov výskumu a symbolická obnova vstupného portálu bane. Lokalita z hľadiska svojej jedinečnosti bude v blízkej budúcnosti zaradená ako jedna zastávka pripravovaného náučného chodníka s názvom Sandbersko-pajštúnsky geopark. Veď čierne bridlice z Marianky vhodné na výrobu školských písacích tabuliek sú na Slovensku unikátnym typom horniny, ktorý má svoje ekvivalenty najbližšie až v Nemecku alebo vo Francúzsku.

Reportáž spracoval: Mgr. Peter Ondrus
Marianka, 11. 5. 2013